

UVODNIK/LEADING ARTICLE

PUBLICIRANJE V ZDRAVSTVENI NEGI: REZULTATI BODO PRIŠLI S PRIDOBIVANJEM ZNANJ IN SPODBUDAMI

PUBLISHING IN NURSING: KNOWLEDGE ACQUISITION AND INCENTIVES WILL YIELD RESULTS

Brigita Skela Savič

Objavljanje rezultatov raziskovalnega dela je izjemnega pomena za razvoj zdravstvene nege. Tako Happell (2008) in Rickard s sodelavci (2009) pravijo, da gre za komuniciranje znanj, veščin in izkušenj za izboljšanje izidov zdravstvene obravnave, McMillan in Raines (2010) pa, da lahko priznavanje pomena dela medicinskih sester dosežemo le skozi publiciranje. K bogatitvi znanja na področju zdravstvene nege prispevajo različne vrste publikacij, kot so objave rezultatov znanstvenih raziskav, študije primerov, pregledi literature, rezultati kliničnih nadzorov, refleksije na klinično delovanje in pisma urednikom (Wollin, Fairweather, 2007). Kljub pomembnosti publiciranja za zdravstveno nego raziskave kažejo, da imajo medicinske sestre omejeno zaupanje vase za delovanje na tem področju, posledično malo objavljajo in imajo s publiciranjem malo izkušenj (Happell, 2005). Zanimivi so tudi rezultati raziskave med akademskim osebjem, da samo 7 % le-tega redno publicira (Mcveigh, et al., 2002) in da se medicinske sestre pri kliničnem delu preveč zanašajo na znanje, ki je preneseno preko ustnega izročila in izkušenj (Wollin, Fairweather, 2007).

Glede na pomen publiciranja imajo pomembno vlogo znanje, pozivi in podpora medicinskim sestram za strokovno in znanstveno pisanje. Tako Richardson in Carrick-Sen (2011) opisujeta pomen razvoja longitudinalnih izobraževalnih programov za povečanje publiciranja pri medicinskih sestrah za zagotavljanje motivacije, usmerjanja, vodenja in podpore s ciljem objaviti članek v reviji z recenzijo. Predstavljata program, ki je potekal kot kombinacija podajanja znanj in podpornih delavnic v obdobju osmih mesecev in se je izkazal kot učinkovit, saj se je od petdesetih udeležencev programa več kot polovica preizkusila s pisanjem za objavo – sedem jih je s pisanjem le pričelo,

osem članek zaključilo, osem poslalo v objavo, štirje so z objavo uspeli, triindvajset udeležencev pa ni naredilo napredka. Izkazalo se je, da je bil uspeh povezan z vložkom privatnega časa in spodbud v delovnih okoljih ter da je pomemben izbor udeležencev, ki za področje publiciranja izkazujejo interes.

Pomembno vlogo pri pridobivanju znanj in oblikovanju vrednot in stališč do publiciranja v zdravstveni negi ima visokošolsko izobraževanje. Avtorici McMillan in Raines (2010) opisujeta pomen razvoja teh znanj in veščin pri dodiplomskih študentih zdravstvene nege na osnovi raziskovalnih in razvojnih projektov ter spodbujanja inovativnosti in skupnega publiciranja najboljših projektov, kjer se študent kot prvi avtor uči od učitelja, ki nastopa v vlogi mentorja in soavtorja članka. Raziskave jasno kažejo, da je poučevanje raziskovanja na visokoškolskem dodiplomskem izobraževanju izjemnega pomena za znanje diplomantov in njihov odnos do raziskovanja v zdravstveni negi v prihodnosti (Green, Segrott, Hewitt, 2006; Segrott, McIvor, Green, 2006; Conn, et al., 2005).

Še bi lahko naštevali raziskave, ki govorijo o dejavnostih, ki so pomembni za publiciranje v zdravstveni negi, kot so podporna vloga menedžmenta (Skela Savič, Kydd, 2011), pomen vključenosti v interdisciplinarno raziskovanje, oblikovanje raziskovalnih jeder (Büscher, Sivertsen, White, 2009), pozitivna povezanost med kakovostjo študija in raziskovalno učinkovitostjo visokošolskega zavoda (Potempa, Redman, Anderson, 2008) idr., vendar namen uvodnika ni v tem. Obzornik zdravstvene nege ima dolgo tradicijo in je izjemnega pomena za razvoj zdravstvene in babiške nege v Sloveniji. Generacije medicinskih sester in babic so prispevale članke za njegovo rast in razvoj. Danes Obzornik zdravstvene nege postaja sodobna, mednarodno primerljiva revija,

izr. prof. dr. Brigita Skela Savič, viš. med. ses., univ. dipl. org.
Glavna in odgovorna urednica Obzornika zdravstvene nege
Visoka šola za zdravstveno nego Jesenice, Spodnji Plavž 3, 4270 Jesenice
Kontaktne e-naslov/Correspondence e-mail: bskelasavic@vszn-je.si

Prejeto/Received: 1. 3. 2013 Sprejeto/Accepted: 5. 3. 2013

ki se sooča s številnimi izzivi. Pričakovati je, da se bo v bližnji prihodnosti kakovost in znanstvena vrednost člankov dvigovala, saj smo v Sloveniji v primerjavi z drugimi postsocialističnimi državami drugostopenjski (magistrski študij) zdravstvene nege razvili zelo pozno.

Nova znanja ponujajo možnosti, da se raziskovanje medicinskih sester poleg raziskovanja ožjega področja delovanja v zdravstveni negi usmerja tudi v področja, ki so širše družbeno potrebna in povezana z zdravstveno nego. To so promocija zdravja, zmanjševanje dejavnikov tveganja za bolezni v vseh starostnih obdobjih, izboljšanje izidov že razvitih bolezni, podpora posamezniku in družini pri soočanju z boleznijo in adaptacija na bolezen, reorganizacija nujenja zdravstvene obravnave v zdravstvenem sistemu (Potempa, Redman, Anderson, 2008). V stroki so prepoznane potrebe po novih vlogah medicinskih sester v zdravstveni obravnavi ali tako imenovane zahtevnejše oblike dela v zdravstveni negi (advanced practice in nursing), ki jih je potrebno razumeti kot višji nivo zahtevnosti izvajanja zdravstvene nege, kar je povezano z izvajanjem zahtevnejših kliničnih intervencij, izvajanjem kliničnih raziskav, nenehnim izobraževanjem in vodenjem oz. menedžmentom (Griffiths, et al., 2010).

Gre za nove priložnosti za raziskovanje in publiciranje in umestitev raziskovanja v zdravstveni negi v širši kontekst zdravstvene obravnave in s tem večanje možnosti za prepoznavnost zdravstvene nege in njeno publiciranje. Short (2008) namreč opozarja, da medicinske sestre raziskovalke vse prepogosto objavljajo rezultate svojih raziskav v revijah, ki jih berejo samo one, tako da rezultati njihovi spoznanj ne pridejo do odločevalcev zdravstvene politike. Obzornik zdravstvene nege zato mora nadaljevati z objavami interdisciplinarnih raziskav. Poleg tega imajo medicinske sestre in babice, ki objavljajo v drugih revijah, priložnost, da promovirajo raziskovalne dosežke raziskav v Obzorniku zdravstvene nege.

V uredniškem odboru smo si za naslednje mandatno obdobje zastavili ambiciozno politiko dela, ki izhaja iz dosedanjih prizadevanj in dosežkov uredniškega odbora. V prvi vrsti pričakujemo kakovostne članke, ki so pripravljene v skladu z novimi navodili, katerih namen je, da avtorje natančno vodijo pri pripravi članka. Menedžerje in vodje v visokošolskih, zdravstvenih in socialnovarstvenih zavodih pozivamo, da paradigmo raziskovanja in razvoja umestijo kot elementarni del delovanja zdravstvene nege in babiške nege, da svoje delo gradijo in preverjajo z dokazi in podpirajo pridobivanje znanja o raziskovanju, razvoju in publiciranju rezultatov raziskav in kliničnega dela. Enak poziv velja nacionalnemu združenju, kjer po zgledu mednarodnih pristopov vidimo priložnosti za širitev znanja med zainteresirano strokovno javnostjo, prav tako bi bila izjemnega pomena ustanovitev nacionalnega raziskovalnega inštituta,

kjer bi potekali raziskovalni projekti na temeljnih, ključnih raziskovalnih vprašanjih, na katera stroka mora poiskati odgovore, da v danih zaostrenih pogojih pridobi podatke o potrebnosti, pomembnosti in izidih, ki jih prinašata zdravstvena nega in babiška nega za zdravstveni sistem.

Brez avtorjev, ki jih pri raziskovanju in pripravi člankov podpirata klinično okolje in menedžment, ni Obzornika zdravstvene nege. Od avtorjev pričakujemo, da se zavedajo, da je objava članka odgovorno ravnanje. Članek naj bo pripravljen na način, da izkazuje poznavanje raziskovanja in visoke etične standarde in norme, kar se kaže: v zagotavljanju objektivnosti pri vodenju raziskave in pisanju članka, v uporabi relevantnih raziskovalnih metod za postavljena raziskovalna vprašanja, v uporabi točnih in natančnih metod in tehnik za zbiranje in analizo podatkov, v ustreznih interpretacijah dobljenih podatkov, v natančnem poročanju o raziskavi in ugotovitvah raziskave, v preprečevanju napačnih interpretacij podatkov in dobljenih rezultatov, v preprečevanju ponarejanja podatkov in dobljenih rezultatov, v jasnem razumevanju, da je plagiatorstvo nedopustno, in v doslednem citiranju uporabljene literature v besedilu članka in v seznamu literature.

Zdravstvena nega in babiška nega lahko le skozi kakovostno izobraževanje, raziskovalno delo, interdisciplinarno povezovanje in publiciranje v priznanih strokovnih in znanstvenih revijah prevzmeta odgovornost za svoje delovanje, ki je podprto z dokazi, ter skozi to postopoma dosežeta širšo družbeno prepoznavnost. Obzornik zdravstvene nege je za nacionalno združenje pomemben vir, ki lahko pomembno prispeva k uresničevanju vizije in strategije razvoja zdravstvene nege in babiške nege. Zato je poleg kakovostnih člankov domačih avtorjev pomembno tudi odpiranje navzven v smislu vabila tujim avtorjem in povabila mednarodno prepoznanih strokovnjakov v uredniški odbor. Ključnega pomena je branost Obzornika zdravstvene nege v stroki in izven, zato je smiselno začeti s pripravami za odprti e-dostop, kar bo povečalo branost in citiranje člankov. Potrebna je širitev na področju mednarodnih baz, čaka nas preverjanje kakovosti za pridobitev faktorja vpliva. V skladu z razvojem informacijske tehnologije mora Obzornik zdravstvene nege preiti na oddajo in vodenje članka s pomočjo spletnih programskih orodij.

Članki v Obzorniku zdravstvene nege so tudi odraz kakovosti našega dela v stroki, kažejo na to, kakšna so naša znanja in sposobnosti, da stroko razvijamo na osnovi lastnega raziskovalnega dela in publiciranja. Skozi raziskovanje, razvoj in publiciranje rezultatov dela bomo lahko prevzeli nove odgovornosti v kliničnem delu in lahko pričakujemo priznanje za prispevek stroke v zdravstvenem sistemu. V uvodnikih dosedanjih urednic je bilo danih že kar nekaj usmeritev, kje Obzornik zdravstvene nege je in kam želimo, da gre

(Dornik, Mihelič Zajec, 2010; Mihelič Zajec, Dornik, 2009; Mihelič Zajec, 2006). Naj bodo vse te usmeritve poziv in motivacija za vse vas, ki se zavedate pomena publiciranja in se želite razvijati na tem področju. Vsak nosilec oz. nosilka stroke bi morala brati in promovirati Obzornik zdravstvene nege ter stremeti k temu, da se v svoji karieri znajde med avtorji ali soavtorji člankov. V kolikor mu oz. ji to ne uspe, mora delovati v skupini podpornikov in sodelavcev v raziskovalnih skupinah, kjer profesionalno deluje.

Obzornik zdravstvene nege ni strošek, je največja pozitivna investicija, ki jo lahko stroka ima, je vir in orodje za nadaljnji razvoj zdravstvene nege in babiške nege v Sloveniji.

Literatura

- Büscher A, Sivertsen B, White J. Nurses and midwives: a force for health: survey on the situation of nursing and midwifery in the Member States of the European Region of the World Health Organization. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe. Dostopno na: http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0019/114157/E93980.pdf (26. 2. 2012).
- Conn VS, Porter RT, McDaniel RW, Rantz MJ, Maas ML. Building research productivity in an academic setting. *Nurs Outlook*. 2005;53(5):224–31.
<http://dx.doi.org/10.1016/j.outlook.2005.02.005>
PMid:16226566
- Dornik E, Mihelič Zajec A. Etika (tudi) v objavljanju. *Obzor Zdrav Neg*. 2010;44(4):229–30.
- Green B, Segrott J, Hewitt J. Developing nursing and midwifery research capacity in a university department: case study. *J Adv Nurs*. 2006;56(3):302–13.
<http://dx.doi.org/10.1111/j.1365-2648.2006.04022.x>
PMid:17042809
- Griffiths S, Middlemiss C, Oliver W, Price C, Jenkins A, Hillier A, et al. Framework for advanced nursing, midwifery and allied health professional practice in Wales. Llanharan: National Leadership and Innovation Agency for Healthcare; 2010. Dostopno na: <http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/documents/829/NLIAH%20Advanced%20Practice%20Framework.pdf> (1. 3. 2013).
- Happell B. Disseminating nursing knowledge--a guide to writing for publication. *Int J Psychiatr Nurs Res*. 2005;10(3):1147–55.
PMid:15960243
- Happell B. Writing for publication: a practical guide. *Nurs Stand*. 2008;22(28):35–40.
PMid:18429456
- McMillan LR, Raines K. Headed in the 'write' direction: nursing student publication and health promotion in the community. *J Nurs Educ*. 2010;49(7):418–21.
<http://dx.doi.org/10.3928/01484834-20100430-05>
PMid:20438030
- Mcveigh C, Moyle K, Forrester K, Chaboyer W, Patterson E, St JW. Publication syndicates: in support of nursing scholarship. *J Contin Educ Nurs*. 2002;33(2):63–6.
PMid:11916340
- Mihelič Zajec A. Zdravstvena nega in babištvo v zrcalu objav strokovne revije. *Obzor Zdr N*. 2006;40(1):1–2.
- Mihelič Zajec A, Dornik E. Avtorjeva odgovornost za natančno navedbo literature. *Obzor Zdr N*. 2009;43(3):153–4.
- Potempa KM, Redman RW, Anderson CA. Capacity for the advancement of nursing science: issues and challenges. *J Prof Nurs*. 2008;24(6):329–36.
<http://dx.doi.org/10.1016/j.profnurs.2007.10.010>
PMid:19022205
- Richardson A, Carrick-Sen D. Writing for publication made easy for nurses: an evaluation. *Br J Nurs*. 2011;20(12):756–9.
PMid:21727838
- Rickard CM, McGrail MR, Jones R, O'Meara P, Robinson A, Burley M, et al. Supporting academic publication: evaluation of a writing course combined with writers' support group. *Nurse Educ Today*. 2009;29(5):516–21.
<http://dx.doi.org/10.1016/j.nedt.2008.11.005>
PMid:19111370
- Segrott J, McIvor M, Green B. Challenges and strategies in developing nursing research capacity: a review of the literature. *Int J Nurs Stud*. 2006;43(5):637–51.
<http://dx.doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2005.07.011>
PMid:16157338
- Short NM. Influencing health policy: strategies for nursing education to partner with nursing practice. *J Prof Nurs*. 2008;24(5):264–9.
<http://dx.doi.org/10.1016/j.profnurs.2007.10.004>
PMid:18804078
- Skela Savič B, Kydd A. Nursing knowledge as a response to societal needs: a framework for promoting nursing as a profession. *Zdrav Var*. 2011;4(50):286–96.
<http://dx.doi.org/10.2478/v10152-011-0007-3>
- Wollin JA, Fairweather CT. Finding your voice: key elements to consider when writing for publication. *Br J Nurs*. 2007;16(22):1418–21.
PMid:18361392

Citirajte kot/Cite as:

Skela Savič B. Publiciranje v zdravstveni negi: rezultati bodo prišli s pridobivanjem znanj in spodbudami. *Obzor Zdrav Neg*. 2013;47(1):5–7.